

การศึกษาผลกระทบของราคาส่งออกข้าวไทยและประเทศคู่แข่งที่มีต่อความต้องการนำเข้าข้าวจากไทย

การศึกษาผลกระทบของราคาส่งออกข้าวไทยและประเทศคู่แข่งที่มีต่อความต้องการนำเข้าข้าวจากไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้า (Import Demand) สินค้าข้าวของไทยต่อราคาส่งออกของไทยและราคาส่งออกของประเทศคู่แข่ง โดยใช้ข้อมูลทศนิยม ได้แก่ ปริมาณ มูลค่า และมูลค่าต่อหน่วยในการส่งออกข้าวของไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เช่น อินเดีย เวียดนาม สหรัฐอเมริกา และปากีสถาน เป็นรายปีและรายไตรมาส ในช่วงปี 2526 - 2557 วิเคราะห์ด้วยแบบจำลองระบบสมการอุปสงค์ Linear Almost Ideal Demand System (LAIDS) ซึ่งกำหนดให้ส่วนแบ่งตลาดขึ้นอยู่กับราคาส่งออกของไทยและประเทศคู่แข่ง โดยทำการศึกษารายปี 11 ตลาด ประกอบด้วยตลาดโลก ตลาดภูมิภาค ได้แก่ แอฟริกา เอเชีย สหภาพยุโรป อเมริกา และโอเชียเนีย และตลาดรายประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ได้แก่ ไนจีเรีย สหรัฐอเมริกา เบนิน แอฟริกาใต้ และจีน แล้วประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในระบบสมการพร้อมกันทั้งระบบ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้นำมาคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าข้าวต่อราคา ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าข้าวต่อราคาของประเทศคู่แข่ง และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าข้าวต่อรายจ่ายในการนำเข้าข้าวของตลาดนั้นๆ

ผลการศึกษาพบว่า ในตลาดโลก ตลาดภูมิภาคแอฟริกา ตลาดไนจีเรีย ตลาดเบนิน ตลาดแอฟริกาใต้ และตลาดจีน ราคาส่งออกข้าวไทยมีผลต่อความต้องการนำเข้าข้าวจากไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหากราคาส่งออกข้าวไทยในตลาดดังกล่าวเพิ่มขึ้นจะทำให้ความต้องการนำเข้าข้าวจากไทยลดลง โดยเฉพาะตลาดภูมิภาคแอฟริกา ตลาดไนจีเรียและตลาดแอฟริกาใต้ มีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าข้าวไทยต่อราคาสูง สำหรับผลการวิเคราะห์ราคาส่งออกข้าวของประเทศคู่แข่งพบว่า ราคาส่งออกข้าวอินเดียมีผลต่อความต้องการนำเข้าข้าวจากไทยในทิศทางเดียวกันในตลาดโลก ตลาดภูมิภาคแอฟริกา ตลาดสหภาพยุโรป ตลาดเบนิน และตลาดแอฟริกาใต้ (สินค้าทดแทน) เช่นเดียวกันกับราคาส่งออกข้าวเวียดนาม ข้าวปากีสถาน และข้าวบราซิลมีผลต่อการนำเข้าข้าวจากไทยในตลาดโลก ตลาดจีน และตลาดภูมิภาคแอฟริกา ตามลำดับ กล่าวคือ ถ้าราคาส่งออกข้าวของประเทศคู่แข่งเพิ่มขึ้นจะทำให้ความต้องการนำเข้าข้าวจากไทยเพิ่มขึ้น สำหรับราคาส่งออกข้าวเวียดนาม มีผลต่อความต้องการนำเข้าข้าวไทยในทิศทางตรงกันข้ามในตลาดสหรัฐอเมริกา (สินค้าประกอบ) นอกจากนี้ในตลาดโลก ตลาดภูมิภาคแอฟริกา ตลาดภูมิภาคโอเชียเนีย ตลาดไนจีเรีย ตลาดเบนิน ตลาดแอฟริกาใต้ และตลาดจีน รายได้จะส่งผลกระทบต่อความต้องการนำเข้าข้าวจากไทย โดยหากรายจ่ายในการนำเข้าข้าวของภูมิภาค/ประเทศผู้นำเข้าเพิ่มขึ้น ความต้องการนำเข้าข้าวจากไทยจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย (สินค้าปกติ) โดยเฉพาะตลาดไนจีเรีย ตลาดเบนิน และตลาดแอฟริกาใต้ มีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าข้าวไทยต่อรายได้สูงเมื่อเทียบกับตลาดอื่นๆ

จากการศึกษาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าข้าวไทยต่อราคาส่งออกข้าวไทย ราคาส่งออกประเทศคู่แข่ง และรายได้ของภูมิภาค/ประเทศผู้นำเข้า มีข้อเสนอแนะดังนี้ ตลาดภูมิภาคแอฟริกา ไทยควรให้ความสำคัญกับมาตรการด้านราคา รวมทั้งรักษาตลาดเดิมควบคู่ไปกับการเปิดตลาดใหม่ในภูมิภาค เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงกรณีเศรษฐกิจภูมิภาคชะลอตัว สำหรับตลาดจีนไทยควรให้ความสำคัญกับมาตรการด้านคุณภาพ เน้นการส่งออกข้าวคุณภาพดี (ข้าวพรีเมียม) และในตลาดสหรัฐอเมริกา ไทยควรเร่งสร้างความรับรู้ในข้อแตกต่างระหว่างข้าวไทยกับข้าวจากประเทศผู้ส่งออกรายอื่น ตลอดจนสนับสนุนการแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่ง